

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Ondřeje Mrákoty, soudkyně Michaely Bejčkové a soudce Zdeňka Kühna v právní věci žalobkyně: **J. K.**, zastoupené advokátkou Mgr. Barborou Barcalovou, Klimentská 1652/36, Praha 1, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, Křížová 1292/25, Praha 5, proti rozhodnutí žalované ze dne 6. 2. 2018, čj. X, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 26. 2. 2020, čj. 42 Ad 10/2018 - 82,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á**.
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Ustanovené zástupkyni žalobkyně Mgr. Barboře Barcalové, advokátce, **s e p ř i z n á v á** odměna a náhrada hotových výdajů ve výši **1 573 Kč**, která jí bude placena ve lhůtě třiceti dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

[1] Žalobkyně (stěžovatelka) požádala o zvýšení invalidního důchodu za období od června 2016 do března 2017, neboť měla za to, že se její zdravotní stav zhoršil z druhého na třetí stupeň invalidity. Žalovaná však její žádost zamítla. Dospěla k závěru, že stěžovatelčina pracovní schopnost byla i nadále snížena o 55 %, což odpovídá druhému stupni invalidity; o třetí stupeň invalidity by se jednalo až při snížení pracovní schopnosti aspoň o 70 % [§ 39 odst. 2 písm. b) a c) zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění]. Stěžovatelce tak dál náležel invalidní důchod pro invaliditu druhého stupně. Žalovaná poté věc přezkoumala v řízení o námitkách a dospěla ke stejnému závěru.

[2] Stěžovatelka podala proti rozhodnutí žalované žalobu. V řízení o žalobě si krajský soud vyžádal posudek od posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí v Praze.

Ta označila za rozhodující příčinu stěžovatelčina nepříznivého zdravotního stavu smíšenou poruchu osobnosti se schizoidními, úzkostnými, psychastenickými a histrionskými rysy. Ve shodě s předchozími posudky stanovila procentní míru poklesu stěžovatelčiny pracovní schopnosti na 45 % podle kapitoly V, položky 7b přílohy k vyhlášce č. 359/2009 Sb., kterou se stanoví procentní míry poklesu pracovní schopnosti a náležitosti posudku o invaliditě a upravuje posuzování pracovní schopnosti pro účely invalidity (vyhláška o posuzování invalidity). Tuto míru zvýšila ještě o deset procentních bodů vzhledem k dalším zdravotním postižením stavu na celkových 55 % (podle § 3 této vyhlášky). Krajský soud shledal závěry posudkové komise správnými a objektivními a žalobu zamítl.

II. Kasační řízení

[3] Stěžovatelka podala proti rozsudku krajského soudu kasační stížnost. Namítá v ní, že krajský soud, respektive lékařská posudková komise, nesprávně posoudily její zdravotní stav a označily jej za středně těžké postižení (kapitola V, položka 7b přílohy k vyhlášce o posuzování invalidity). Stěžovatelka však podle lékařských zpráv trpěla zdravotními obtížemi, které odpovídaly těžkému postižení (kapitola V, položka 7c zmíněné přílohy). Její pracovní schopnost byla proto natolik snížena, že byla invalidní ve třetím stupni a měla nárok na odpovídající důchod. Z posudku navíc plyne, že stěžovatelčina další postižení snížila její pracovní schopnost v součtu o 40 %. I kdyby stěžovatelka trpěla postižením podle položky 7b, byla by její pracovní schopnost snížena o 85 % (tvořeno ze 45 % rozhodujícím postižením a ze 40 % dalšími postiženími), což odpovídá invaliditě třetího stupně.

[4] Žalovaná ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedla, že posouzení zdravotního stavu (invalidity) je odbornou otázkou, kterou soud nemůže rozhodnout sám, protože k tomu nemá potřebné odborné znalosti. Krajský soud proto správně vycházel z lékařského posudku.

III. Právní hodnocení

[5] Kasační stížnost není důvodná.

[6] Pojištěnec je invalidní v druhém stupni, pokud jeho pracovní schopnost poklesla nejméně o 50 %, avšak nejvíce o 69 % [§ 39 odst. 2 písm. b) zákona o důchodovém pojištění]; pojištěnec je invalidní ve třetím stupni, pokud jeho pracovní schopnost poklesla nejméně o 70 % [§ 39 odst. 2 písm. c) zákona o důchodovém pojištění].

[7] Středně těžké postižení v oblasti poruch osobnosti je charakterizováno „stavy s podstatným narušením pracovního a společenského fungování, závažným maladaptivním chováním, opakovanými situačními dekompenzacemi“. Míra poklesu pracovní schopnosti činí 30–45 % (kapitola V položka 7b přílohy k vyhlášce o posuzování invalidity).

[8] Pro těžké postižení v oblasti poruch osobnosti je charakteristické, že je „těžce narušen výkon většiny denních aktivit“. Spadají sem „funkčně významné poruchy osobnosti provázené jiným závažným duševním postižením, těžké narušení adaptability nebo stavy, kdy

pokračování

se psychopatologické projevy blíží jiným závažným duševním poruchám (simplexní schizofrenii, schizotypní poruše), nebo neovladatelná primitivní pudová jednání nebo stavy během poskytování ústavní péče v nemocnici nebo odborném léčebném ústavu za účelem léčení poruchy (např. nebezpečné sexuální deviace), pokud uvedená léčba má trvat nebo trvá déle než jeden rok“. Míra poklesu pracovní schopnosti činí nejméně 70 % (kapitola V položka 7c zmíněné přílohy).

[9] Spor je o to, zda je správní soud vázán závěry posudkové komise o zdravotním stavu stěžovatelky a dále zda správně určil stupeň invalidity.

[10] NSS souhlasí s žalovanou. Posouzení míry poklesu pracovní schopnosti je otázkou odbornou, medicínskou, a rozhodnutí soudu tak závisí především na odborném lékařském posouzení. Správní soud nemůže sám učinit úsudek o zdravotním stavu a pracovní schopnosti účastníka řízení o důchodovém pojištění. K tomu zřizuje Ministerstvo práce a sociálních věcí posudkové komise. Ty jsou oprávněny posoudit pokles pracovní schopnosti a zaujmout posudkové závěry o invaliditě, jejím vzniku, trvání či zániku (§ 4 odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení). Postup posudkového orgánu předpokládá vedle odborných lékařských znalostí též znalosti z oboru posudkového lékařství. I tyto posudky hodnotí soud jako každý jiný důkaz (§ 77 odst. 2 s. ř. s.); jelikož je však posudek posudkové komise v přezkumném soudním řízení stěžejním důkazem, je kladen zvýšený důraz na jeho jednoznačnost, určitost, úplnost a přesvědčivost (srov. např. rozsudky NSS ze dne 25. 11. 2003, čj. 5 Ads 42/2003 - 61, č. 800/2006 Sb. NSS; ze dne 11. 10. 2013, čj. 4 Ads 42/2013 - 43; či ze dne 8. 7. 2015, čj. 10 Ads 116/2014 - 46).

[11] NSS stejně jako krajský soud přezkoumal lékařský posudek podle uvedených kritérií a souhlasí s krajským soudem. Posudek vychází z veškerých dostupných lékařských zpráv o zdravotním stavu stěžovatelky za posuzované období červen 2016 až březen 2017. Posudková komise na jejich základě logicky a souvisle zhodnotila vývoj zdravotního stavu stěžovatelky. Zaujala stejně jako žalovaná názor, že rozhodující příčinou stěžovatelčina nepříznivého zdravotního stavu byla smíšená porucha osobnosti odpovídající středně těžkému postižení (položka 7b). Porucha byla natolik závažná, že snížila stěžovatelčinu pracovní schopnost o zákonné maximum 45 %. Posudková komise také zhodnotila další zdravotní postižení stěžovatelky, kvůli kterým dále snížila její pracovní schopnost o zákonné maximum 10 % (§ 3 odst. 3 vyhlášky o posuzování invalidity). Posudek přinesl úplné a odůvodněné posouzení zdravotního stavu stěžovatelky a na základě toho stanovil míru poklesu její pracovní schopnosti a stupeň invalidity. Splnil tak všechny zákonné náležitosti (§ 7 vyhlášky o posuzování invalidity). Vycházel-li krajský soud z takto bezvadného posudku, nemůže NSS přisvědčit stěžovateli, že by krajský soud nesprávně či neúplně posoudil stěžovatelčin zdravotní stav.

[12] Stěžovatelka namítla, že krajský soud nesprávně zařadil její zdravotní stav pod invaliditu druhého stupně, ačkoliv odpovídal invaliditě třetího stupně. NSS připomíná, že krajský soud při určení stupně invalidity vycházel ze závěrů posudkové komise. Ta vyhodnotila míru poklesu pracovní schopnosti podle charakteru zdravotního postižení na základě vyhlášky o posuzování invalidity. Vysvětlila též, že stěžovatelčina porucha osobnosti vedla k „podstatnému narušení pracovního a společenského fungování,

k závažným projevům maladaptivního chování, dekompenzacím pod obrazem úzkostné depresivní poruchy“. To přesně odpovídá projevům středně těžkého postižení (položka 7b), nikoliv stěžovatelkou tvrzeného těžkého postižení (položka 7c). Stěžovatelčina porucha totiž nenarušuje výkon většiny denních aktivit; není provázena jinou závažnou duševní či tělesnou poruchou; neprojevuje se nezvládnutelným primitivním pudovým jednáním; a stěžovatelka ani není dlouhodobě hospitalizována. Krom toho NSS poznamenává, že posudková komise stěžovatelčin nepříznivý stav nijak nebagatelizuje; ostatně snížila její pracovní schopnost v nejvyšší míře, kterou zákon u tohoto postižení připouští.

[13] Závěr komise o tom, že stěžovatelka je invalidní v druhém stupni, je proto řádně zdůvodněn a krajský soud nepochybil, když z posudku vyšel. Stěžovatelčina námitka, podle níž krajský soud nesprávně posoudil její zdravotní stav jako středně těžké postižení, je tedy nedůvodná.

[14] Stěžovatelka dále namítla, že splňuje podmínky pro přiznání invalidity třetího stupně, neboť její další postižení ovlivňují její pracovní schopnost v součtu o 40 %. Tuto námitku uplatnila poprvé až v kasační stížnosti; jde tedy o nový právní důvod. NSS však v řízení o kasační stížnosti nemá znovu komplexně hodnotit skutkový stav a nalézat právo mezi stranami; naopak jeho úkolem je přezkoumat rozhodnutí správního soudu a zhodnotit, zda se dostatečně a správně vypořádal se všemi žalobními námitkami. NSS se tedy nezabývá správním řízením a hmotněprávními úvahami správních orgánů přímo, ale jen zprostředkovaně; obsah a rozsah kasačních námitek je tak přímo podmíněn obsahem a rozsahem námitek žalobních. O tom svědčí i pravidlo o nepřipustných nových kasačních důvodech (§ 104 odst. 4 s. ř. s.). Podle něj stěžovatelka nemůže v kasační stížnosti uplatňovat jiné právní důvody, než které uplatnila v řízení o správní žalobě, i když je uplatnit mohla. Takové námitky jsou nepřipustné, a NSS se tak jimi nezabývá (srov. např. rozsudky NSS ze dne 22. 9. 2004, čj. 1 Azs 34/2004 - 49, č. 419/2004 Sb. NSS, nebo ze dne 21. 1. 2021, čj. 10 As 103/2019 - 76, bod 23).

[15] Jen pro úplnost ale NSS stěžovatelce stručně sděluje, že by s touto námitkou nemohla být úspěšná, ani kdyby ji uplatnila už v řízení před krajským soudem. Jednotlivá zdravotní postižení se nesčítají, naopak procentní míra poklesu pracovní schopnosti se určuje podle jediného rozhodujícího zdravotního postižení (§ 2 odst. 3 vyhlášky o posuzování invalidity). Lze ji dále zvýšit, ale nanejvýš o deset procent (§ 3 odst. 1 a 3 této vyhlášky). Námitku tak vyvrací už samotné znění vyhlášky; ostatně sama stěžovatelka už v žalobě připustila, že si je této úpravy vědoma.

IV. Závěr a náklady řízení

[16] NSS stěžovatelčiným námitkám nepřisvědčil, a kasační stížnost proto zamítl. Tím soud nijak nezlehčuje stěžovatelčiny zdravotní obtíže ani nezpochybňuje fakt, že její zdravotní stav je dlouhodobě nepříznivý. V průběhu správního řízení ani v řízení před krajským soudem se však neprokázalo, že stěžovatelčiny zdravotní obtíže dosahují závažnosti invalidity třetího stupně. Stěžovatelka proto neměla v tomto soudním řízení úspěch.

[17] Stěžovatelka nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti (ostatně

pokračování

ze spisu není patrné, že by jí nějaké náklady vznikly). Žalovaná v řízení uspěla, jako orgán důchodového pojištění však právo na náhradu nákladů řízení rovněž nemá (§ 60 odst. 2 s. ř. s.).

[18] Advokátce, která byla stěžovatelce ustanovena, hradí hotové výdaje a odměnu za zastupování stát (§ 35 odst. 10 a § 120 s. ř. s.). Ustanovená zástupkyně provedla ve věci jeden úkon právní služby – sepsání kasační stížnosti [§ 11 odst. 1 písm. d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., advokátního tarifu]. Za provedený úkon právní služby náleží zástupkyni mimosmluvní odměna ve výši 1 000 Kč (§ 9 odst. 2 a § 7 bod 3 advokátního tarifu), která se zvyšuje o paušální náhradu hotových výdajů ve výši 300 Kč (§ 13 odst. 4 advokátního tarifu), což činí dohromady 1 300 Kč. Zástupkyně je plátkyní DPH, proto jí rovněž náleží náhrada ve výši 21 % z částky 1 300 Kč, tj. 273 Kč. Celkem odměna činí 1 573 Kč. Tato částka bude zástupkyni vyplacena z účtu NSS do 30 dnů ode dne právní moci tohoto rozsudku.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 14. prosince 2021

Ondřej Mrákota
předseda senátu